

Vzácnější druhy plevelů Metylovic a okolí

Rare weeds of the village of Metylovice and its surroundings

ZBYNĚK LUKEŠ

Metylovice 367, CZ-739 49 Metylovice; e-mail: zbynous@zbynous.net

Abstract: Localities of rare weed species were surveyed in the area of Metylovice, Palkovice, Kunčičky u Bašky and Hodoňovice villages (NE Moravia, Czech Republic). Records of *Aphanes arvensis*, *Centaurea cyanus*, *Kickxia elatine*, *Lycopsis arvensis*, *Microrrhinum minus*, *Scleranthus annuus*, *Sherardia arvensis*, *Silene noctiflora* and *Valerianella dentata* subsp. *dentata* are presented. In total, four historic and 21 recent localities of these species are commented.

Keywords: archaeophytes, floristic data, north-eastern Moravia, rare weeds

Taxonomické pojetí a nomenklatura: Danihelka et al. 2012

Úvod

Polní plevely a plevelová společenstva byly dříve u botaniků na okraji zájmu. V druhé polovině devatenáctého až v první polovině dvacátého století popisovali rozšíření plevelů jako „obecně“, „obecně pod sítí“ nebo „všudypřítomný plevel“. Na přelomu 19. a 20. století se plevely na Frýdecko-Místecku zabývali zejména E. Formánek (Formánek 1887, 1896), F. Gogela (Gogela 1890–1899) a G. Weeber (Weeber 1901, 1903, 1936), ucelenější přehled však přinášejí až Z. Kilián a F. Krkavec (Kilián & Krkavec 1962), souhrnný přehled pak vytvořila Š. Cimalová (Cimalová 2006).

Z literatury a herbářových položek je patrné, že od 50. let 20. století dochází k snižování počtu druhů kdysi všudypřítomných plevelů, a to z několika příčin, kterými jsou především změna struktury polí, zavedení hluboké orby a rozorání okrajových částí polí (mezí), vysoušení zamokřených částí polí, změna pěstovaných plodin (například upouštění od setí lnu), mechanické čištění osiva od plevelů, používání herbicidů na hubení plevelů a také zmenšení polních ploch, především přeměnou polí na kulturní louky v devadesátých letech. Poslední dobou lze pozorovat částečný návrat k tradičnímu malozemědělství, návrat vzácných druhů plevelů je však pomalý.

Oblast v okolí Metylovic, Palkovic, Hodoňovic, Kunčiček u Bašky a Lhotky u Frýdku-Místku byla obhospodařována obyvatelstvem odpradáвна, avšak rozvinuta zde byla především pastva. Pole jsou zde méně úrodná a půda je značně kamenitá. V oblasti se pěstovaly plodiny podhůří – především obiloviny, okopaniny a píce, do první poloviny minulého století i len pro tkalcovny ve Frýdku-Místku. V poslední době se zde rozšířilo pěstování řepky (Spusta 1999).

V katastru Metylovic a Palkovic a jejich okolí existuje celá řada historických údajů o výskytu v dnešní době vzácných plevelů dle červených a černých seznamů ohrožených

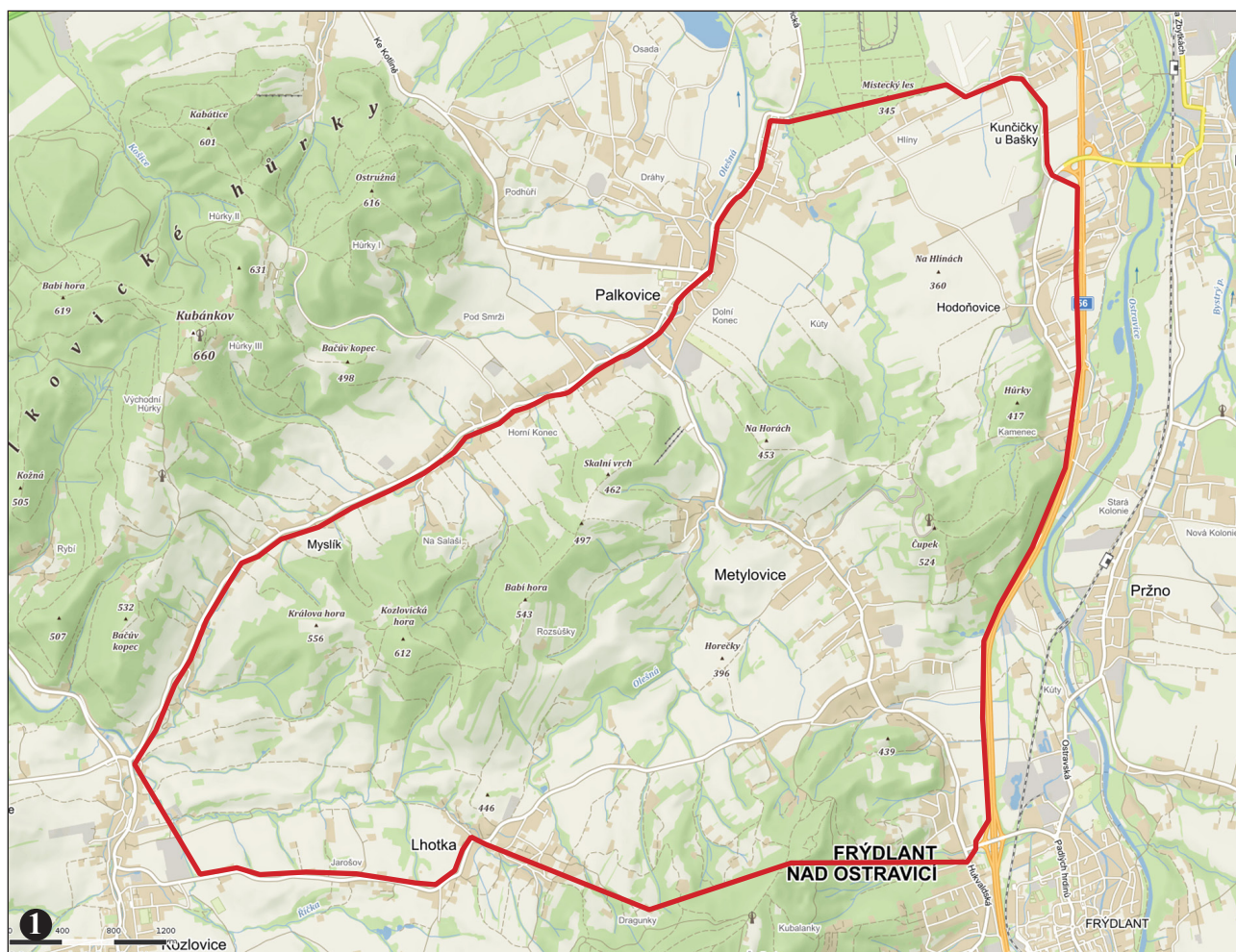
rostlin (Grulich 2012, Sedláčková & Plášek 2005), z nichž však značnou část můžeme považovat za nezvěstné či vyhynulé. Z těchto druhů lze jmenovat například koukol polní (*Agrostemma githago*: „v osení obecný“, Gogela 1890–1899; „obecný plevel“, Weeber 1903), rmen smrdutý (*Anthemis cotula*: „Metylovická hůrka záp. od Pržna“, Kilián & Krkavec 1962), sveřep rolní (*Bromus arvensis*: „velmi zřídka na okrajích cest u Bašky (Gogela)“, Weeber 1901), s. stoklasa (*B. secalinus*: „v obilí plevel“, Gogela 1890–1899; „pod síjí obecně“, Weeber 1901), pryšec drobný (*Euphorbia exigua*: „Metylovická hůrka záp. od Pržna“, Kilián & Krkavec 1962), bělolist rolní (*Filago arvensis*: „obecně“, Weeber 1901), b. obecný (*F. vulgaris*: uváděn jako *F. germanica* „Na Čupku u Metylovic (Gogela)“, Weeber 1901), úporek pochybný (*Kickxia spuria*: „Metylovická hůrka záp. od Pržna“, Kilián & Krkavec 1962), jílek mámivý (*Lolium temulentum*: „plevel v obilí“, Gogela 1890–1899; „pod síjí, zvláště pod ovsem a ječmenem, obecně“, Weeber 1901), černýš rolní (*Melampyrum arvense*: „na rolích, nejhojněji kolem Staříče, též u Sviadnova, Palkovic, Brušperku“, Gogela 1890–1899), pryskyřník rolní (*Ranunculus arvensis*: „na rolích dosti hojný“, Gogela 1890–1899; „mezi obilím hojně“, Weeber 1903), silenka francouzská (*Silene gallica*: „na rolích v okolí Palkovic porůznu“, Gogela 1890–1899; „u Kunčiček (Gogela)“, Weeber 1903;), vikev panonská (*Vicia pannonica*: „Metylovická hůrka záp. od Pržna“, Kilián & Krkavec 1962) či kravinec španělský (*Vaccaria hispanica*: uváděn jako *V. segetalis* „1935 na ovesných polích v Kunčičkách u Místku“, Weeber 1936).

I v současnosti zde lze nalézt celou řadu plevelů. Z regionálně vzácnějších druhů se jedná především o nepatrnc rolní (*Aphanes arvensis*), chrpu modrou (*Centaurea cyanus*), vzácně se vyskytující úporek hrálovitý (*Kickxia elatine*) a prlinu rolní (*Lycopsis arvensis*), dále pak hojnější hledíček menší (*Microrrhinum minus*), chmerek roční (*Scleranthus annuus*), bračku rolní (*Sherardia arvensis*), nehojně pak lze nalézt také silenku noční (*Silene noctiflora*) a kozlíček zubatý pravý (*Valerianella dentata* subsp. *dentata*). V následujícím příspěvku přináším informace a poznámky k rozšíření těchto druhů v širším okolí Metylovic.

Metodika

Botanický průzkum probíhal převážně v letech 2016 a 2017 v katastrálním území obcí Metylovice, Palkovice, Hodoňovice a Kunčičky u Bašky, tedy v prostoru západně od rychlostní silnice I/56 z Frýdlantu nad Ostravicí do Frýdku-Místku, východně a jihovýchodně od silnice č. 4848 z Frýdku-Místku do Kozlovic, severně od asfaltové silnice 48410 z Kozlovic přes Lhotku u Frýdku-Místku do Metylovic a východně od asfaltové silnice č. 48416 z Metylovic do Frýdlantu nad Ostravicí až po rychlostní silnici I/56 (obr. 1).

Lokality jsou řazeny do fytochorionů (Skalický 1988) a čtvrtin základních polí střeoevropského síťového mapování (Slavík 1971), zápis souřadnic je v systému WGS-84, herbářové zkratky jsou uvedeny v mezinárodních akronymech (Thiers s. a.). Kategorie ohrožení jednotlivých druhů jsou uvedeny podle celostátního Červeného seznamu cévnatých rostlin (ČS; Grulich 2012) a Červeného seznamu cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje (ČS MS; Sedláčková & Plášek 2005). Vybrané doklady jsou uloženy v herbáři autora. Lokality, na kterých se daný druh v současnosti nevyskytuje, jsou označeny symbolem †.

Obr. 1. Vymezení studovaného území – Podkladová mapa www.mapy.cz [upraveno]

Výsledky a poznámky k jednotlivým druhům

Aphanes arvensis

ČS 2012: C3, ČS MS 2005: C3

Nepatrnc rolní je na severní Moravě poměrně rozšířený, jako jeden z mála ohrožených plevelů je zatím místy hojný. O rozšíření tohoto druhu svědčí počet jeho historických i recentně uváděných lokalit (Cimalová 2006). V oblasti Metylovic, Palkovic a okolí zůstal jeho výskyt botaniky opomíjen. Weeber (Weeber 1901, 1903, 1936), Gogela (Gogela 1890–1899) ani Kilián s Krkavcem (Kilián & Krkavec 1962) ho neuvádějí. Tento druh nebyl uváděn ani v nálezech floristického kurzu (Skalický et al. 1978). Nejbližší výskyty ověřené herbářovými položkami jsou nálezy u Kozlovic (2006 leg. Š. Cimalová, OSTR) či Lubna (1998 leg. M. Sedláčková, NJM).

- 84a. Beskydské podhůří, 6375d, Palkovice (distr. Frýdek-Místek): jižní okraj řepkového pole J od Palkovic – Horního Konce, 600 m ZJZ od Skalního vrchu (462 m n. m.), 49°37'17,8"N, 18°18'02,6"E, 401 m n. m., stovky fertálních rostlin (28. 10. 2017 foto Z. Lukeš).
- 84a. Beskydské podhůří, 6375d, Lhotka u Frýdku-Místku (distr. Frýdek-Místek): severozápadní okraj obilného pole V od osady Rozsůšky u Lhotky u Frýdku-Místku, 1,28 km V od Kozlovické hory (612 m n. m.), 49°36'35,5"N, 18°18'15,9"E, 459 m n. m., dvě rostliny, patrně však četnější výskyt, v době nálezů pole bylo z velké části zoráno (25. 12. 2017 foto Z. Lukeš).

- 84a. Beskydské podhůří, 6376c, Kunčičky u Bašky (distr. Frýdek-Místek): jihovýchodní okraj V části obilného pole, 150 m SV od severní části letištní dráhy modelářského letiště, 49°38'44,8"N, 18°21'09,8"E, 328 m n. m., stovky fertilních rostlin (29. 9. 2017 foto Z. Lukeš).
- 84a. Beskydské podhůří, 6376c, Kunčičky u Bašky (distr. Frýdek-Místek): východní okraj kukuřičného pole Z od rychlostní silnice I/56, 820 m SV od kostela v Hodoňovicích, 49°38'28,4"N, 18°21'32,0"E, 316 m n. m., tisíce fertilních rostlin (27. 10. 2017 foto Z. Lukeš).
- 84a. Beskydské podhůří, 6376c, Palkovice (distr. Frýdek-Místek): jihovýchodní okraj sójového pole u JV okraje Místeckého lesa, 1,7 km SZ od kostela v Hodoňovicích, 49°38'42,9"N, 18°20'07,6"E, 340 m n. m., desítky fertilních rostlin (21. 10. 2017 foto Z. Lukeš).

Nepatrnc rolní dlouho unikal mé pozornosti, zaznamenal jsem ho až na podzim roku 2017 v okolí Kunčiček (obr. 2), kde se místně vyskytuje velmi hojně, avšak jinde ve zkoumaném území vyjma jediné lokality v Palkovicích pak zcela chybí. Po následujícím botanickém průzkumu oblasti jsem zde evidoval 16 mikropopulací, všechny však v rámci výše jmenovaných lokalit. Na podzim a v zimě 2017 byl tento druh nalezen i na dvou polích v masívu Kozlovické hory.

Ačkoliv tento druh tvoří na některých lokalitách velmi bohaté populace, jinde zcela chybí, patrně v důsledku chemického hubení plevelů (například ošetření plevelů na vedlejším poli lokality u Skalního vrchu v Palkovicích) či velkoplošného obhospodařování polí.

Centaurea cyanus

ČS 2012: –, ČS MS 2005: C4

Chrpa modrá patří mezi hojnější plevele Podbeskydské pahorkatiny. Roste především v obilných polích, o čemž svědčí velké množství záznamů (např. Cimalová 2006). Přes to, že v oblasti Metylovic, Palkovic a okolí to býval kdysi hojný plevel (uvádí ho například Gogela 1890–1899, Weeber 1901, Kilián & Krkavec 1962, Skalický et al. 1978), začátkem devadesátých let minulého století na mnoha lokalitách vymizel, a tudíž byl mnou považován za druh zde nezvěstný.

Z mně známých historických lokalit, které leží v dané oblasti, mohu uvést tyto:

- †84a. Beskydské podhůří, 6375d, Metylovice (distr. Frýdek-Místek): obilné pole, 50 m S od kravína v Z části obce, 49°37'04,6"N, 18°19'01,9"E, 357 m n. m., desítky fertilních rostlin (1985–1995 not. Z. Lukeš).
- †84a. Beskydské podhůří, 6375d, Palkovice (distr. Frýdek-Místek): severozápadní okraj pole kolem asfaltové cesty souběžné s hlavní silnicí, 100–600 m SSV od palkovického síla, 49°38'06,2"N, 18°19'12,5"E, 327–335 m n. m., desítky fertilních rostlin (1990–1994 not. Z. Lukeš).
- †84a. Beskydské podhůří, 6376c, Metylovice (distr. Frýdek-Místek): pole kolem žluté turistické značky V od obce, u asfaltové cesty vedoucí k chatové osadě, 380 m V od kostela v obci, 49°36'50,3"N, 18°20'26,5"E, 405 m n. m., jednotky až desítky fertilních rostlin (1985–2005 not. Z. Lukeš).

V průběhu svého současného průzkumu jsem však na těchto lokalitách chrpu modrou již nepotvrdil, a to buď z důvodu zatrávnění některých lokalit nebo vyhynutí populací.

- 84a. Beskydské podhůří, 6376c, Hodoňovice (distr. Frýdek-Místek): násep ochranného valu mezi rychlostní silnicí I/56 a asfaltovou silnicí z Hodoňovic do osady Kamenec, 920 m JV od kostela v obci, 49°37'39,6"N, 18°21'32,1"E, 327 m n. m., 27 fertilních rostlin (4. 7. 2017 foto Z. Lukeš).
- 84a. Beskydské podhůří, 6376c, Kunčičky u Bašky (distr. Frýdek-Místek): obilné políčko S od Hodoňovic, Z od rychlostní silnice I/56, 630 m SV od kostela v Hodoňovicích, 49°38'21,7"N, 18°21'31,1"E, 318 m n. m., desítky fertilních rostlin (27. 10. 2017 foto Z. Lukeš).
- 84a. Beskydské podhůří, 6376c, Palkovice (distr. Frýdek-Místek): severozápadní strana sójového pole na JV straně Místeckého lesa, 1,48 km SV od kostela v obci, 49°38'45,2"N, 18°20'04,8"E, 342 m n. m., desítky fertilních rostlin (14. 10. 2017 foto Z. Lukeš).

Opětovně jsem chrpu modrou (obr. 3) v zájmové oblasti našel až na podzim 2017 na několika lokalitách u Hodoňovic, Kunčiček u Bašky a Palkovic.

Jelikož se tento druh poslední dobou pomalu navrácí zpět do polních kultur, jeho znovunalezení na dalších příhodných lokalitách (např. Metylovská hůrka, masív Kozlovické hory) je v budoucnu možné.

Kickxia elatine

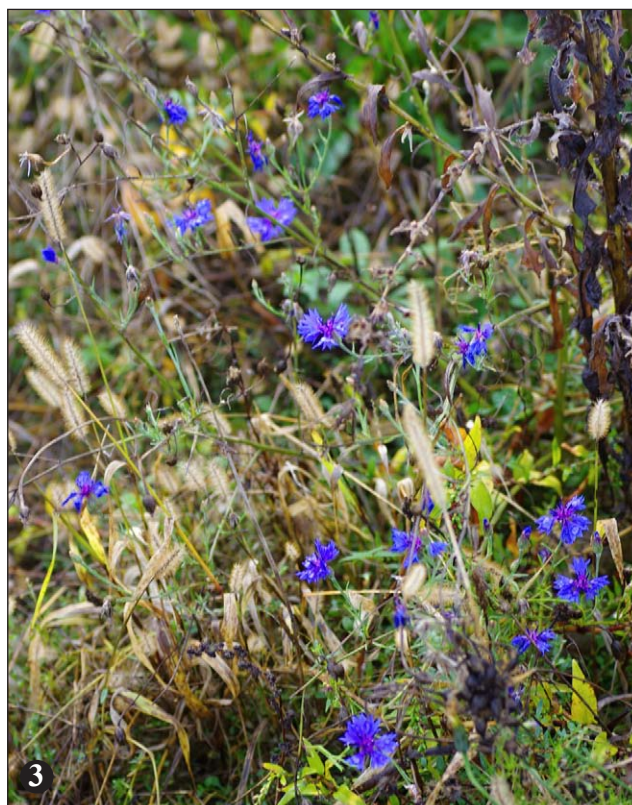
ČS 2012: C2, ČS MS 2005: C1

Výskyt úporku hrálovitého je vázán na klimaticky příznivější lokality termofytika a mezofytika, s optimem na vlhčích a těžších substrátech. Historické lokality dokládá Cimalová (2006), z Metylovské hůrky je uváděn Kiliánem („Metylovická hůrka záp. od Pržna“, Kilián & Krkavec 1962) a z poslední doby jsou známy recentní lokality z oblasti Fryčovic, Staříče, Skotnice nebo Soběšovic (Hlisnikovský 2010, 2014).

- †84a. Beskydské podhůří, 6375d, Palkovice (distr. Frýdek-Místek): jižní okraj soukromého bramborového pole u domu č. p. 93, 2,73 km JZ od kostela v obci, 49°37'17,4"N, 18°17'21,0"E, 372 m n. m., několik rostlin (léto 1993 leg. Z. Lukeš, herb. Z. Lukeš).

Úporek hrálovitý jsem našel v roce 1993 v oblasti Kozlovické hory pod Skalním vrchem. Nález však nebyl později ověřen, a ani botanický průzkum v letech 2016 a 2017 nepřinesl úspěch. Vhodných lokalit pro jeho výskyt se však v okolí této lokality nachází několik, takže znovunalezení je možné.

- 84a. Beskydské podhůří, 6375d, Lhotka u Frýdku-Místku (distr. Frýdek-Místek): severozápadní okraj obilného pole V od osady Rozsůšky u Lhotky u Frýdku-Místku, 1,25 km VJV od Kozlovické hory (612 m n. m.), 49°36'33,5"N, 18°18'13,5"E, 459 m n. m., 13 fertilních a sterilních rostlin, patrně je zde však hojnější výskyt tohoto druhu, pole bylo v době nálezů z většiny zoráno (25. 12. 2017 foto Z. Lukeš).
- 84a. Beskydské podhůří, 6376c, Palkovice (distr. Frýdek-Místek): severovýchodní okraj sójového pole na JV straně Místeckého lesa, 1,66 km SV od kostela v obci, 49°38'47,5"N, 18°20'11,4"E, 342 m n. m., desítky rostlin (14. 10. 2017 foto Z. Lukeš).
- 84a. Beskydské podhůří, 6376c, Palkovice (distr. Frýdek-Místek): jihozápadní okraj sójového pole na JV straně Místeckého lesa, 1,23 km SV od kostela v obci, 49°38'38,8"N, 18°19'54,1"E, 328 m n. m., jedna rostlina (21. 10. 2017 foto Z. Lukeš).

Obr. 2. Nepatrnc rolní (*Aphanes arvensis*) na okraji obilného pole u Kunčiček u Bašky. –
Obr. 3. Chropa modrá (*Centaurea cyanus*) na okraji pole u Hodoňovic. – Foto Z. Lukeš

Obr. 4. Úporek hrálovitý (*Kickxia elatine*) na okraji sójového pole u Místeckého lesa u Palkovic.
– Obr. 5. Hledíček menší (*Microrrhinum minus*) na lokalitě Skatulův hliník u Kunčiček u Bašky. –
Foto Z. Lukeš

V říjnu 2017 jsem celkem překvapivě objevil poměrně bohaté populace úporku hrálovitého na okraji sójového pole u Místeckého lesa (obr. 4), a to na dvou místech (obě však v rámci jednoho pole). Koncem roku 2017 jsem jej našel i na poli jihovýchodně od Kozlovické hory.

Po dalším průzkumu oblasti jsem již druh jinde nenalezl, je však pravděpodobné, že se vyskytuje i na jiných příhodných, v době průzkumu zoraných polích.

Lycopsis arvensis

ČS 2012: –, ČS MS 2005: C3

Prlina rolní patří mezi teplomilné plevely, jejichž výskyt na Moravě je soustředěn především na střední a jižní Moravu (cf. Danihelka et al. 2017). Na severní Moravě se většina lokalit nachází na Opavsku, Osoblažsku a v Moravské bráně (Cimalová 2006). Z oblasti Metylovic uvádí prlinu rolní Kilián & Krkavec (1962) z Metylovské hůrky.

84a. Beskydské podhůří, 6376c, Metylovice (distr. Frýdek-Místek): západní okraj oplocenky bývalého hasičského cvičiště, 660 m V od kostela v obci, přibližně 49°36'47,5"N, 18°20'40,5"E, 398 m n. m., jedna rostlina (29. 7. 2017 foto Z. Lukeš).

Při průzkumu jsem jej zaznamenal jen na Metylovské hůrce. Jelikož byl mnou v dané oblasti opomíjen, je možné, že bude nalezen i na dalších polích, například v okolí Metyloviček, která jsou pro tento druh příhodná.

Microrrhinum minus

ČS 2012: –, ČS MS 2005: –

Hledíček menší se vyskytuje na severní Moravě především na nezapojených stanovištích mezofytika a termofytika (Cimalová 2006). Druh osídluje i antropogenní biotopy, jakými jsou haldy, lomy nebo rumišťe.

84a. Beskydské podhůří, 6375d, Palkovice (distr. Frýdek-Místek): severovýchodní okraj pole mezi objektem pod sjezdovkou u Palkovic a začátkem Palkovic, Z od asfaltové cesty Metylovice–Palkovice, 350 m SSZ objektu Lyžařského areálu Palkovice, 49°37'45,6"N, 18°18'56,8"E, 332 m n. m., 5 fertilních rostlin (4. 7. 2017 foto Z. Lukeš).

84a. Beskydské podhůří, 6376a, Kunčičky u Bašky (distr. Frýdek-Místek): severovýchodní okraj pole S od letiště na Skatulově hliníku, 230 m ZJZ od kaple v Bahně, 49°39'27,0"N, 18°20'37,5"E, 322 m n. m., asi 15 fertilních rostlin, další desítky v areálu Skatulova hliníku (21. 10. 2017 foto Z. Lukeš).

Druh sice není ohrožen, ale v oblasti Metylovic a Palkovic se vyskytuje relativně vzácně. Z mapování plevelů v roce 2017 ho mohu uvést pouze ze dvou lokalit, z nichž jedna (na Skatulově hliníku) je spíše ruderalního charakteru (obr. 5).

Scleranthus annuus

ČS 2012: –, ČS MS 2005: –

Chmerek roční není ohrožen, ale v dané oblasti se vyskytuje na polích vzácně, především na jejich písčitých a kamenitých okrajích spolu s dalšími vzácnějšími plevely.

- 84a. Beskydské podhůří, 6376c, Kunčičky u Bašky (distr. Frýdek-Místek): obilné poličko Z od asfaltové cesty z Hodoňovic do Palkovic, 30–50 m Z od trafostanice u asfaltové cesty, 49°38'28,1"N, 18°20'29,5"E, 318 m n. m., desítky fertilních rostlin (21. 10. 2017 foto Z. Lukeš).
- 84a. Beskydské podhůří, 6376c, Kunčičky u Bašky (distr. Frýdek-Místek): obilné poličko S od Hodoňovic, Z od rychlostní silnice I/56, 630 m SV od kostela v Hodoňovicích, 49°38'21,7"N, 18°21'31,1"E, 318 m n. m., desítky fertilních rostlin (27. 10. 2017 foto Z. Lukeš).

Z polních společenstev jsem během průzkumu zaznamenal pouze dvě lokality chmerku ročního v okolí Kunčiček.

Sherardia arvensis

ČS 2012: –, ČS MS 2005: –

Bračka rolní patří na severní Moravě k hojnějším plevelům. Není zařazena ani v celo-státním ani v regionálním červeném seznamu. O hojnějším rozšíření svědčí celá řada lokalit, které uvádí Cimalová (2006). Poslední dobou však pozorují úbytek druhu na severní i jižní Moravě.

- 84a. Beskydské podhůří, 6375d, Palkovice (distr. Frýdek-Místek): okraj mokřadu na poli u sila v Palkovicích, 580 m JV od křižovatky asfaltových cest z Metylovic a Palkovic, 49°37'46,5"N, 18°19'10,1"E, 345 m n. m., 3 fertilní rostliny (4. 7. 2017 foto Z. Lukeš).
- 84a. Beskydské podhůří, 6376c, Palkovice (distr. Frýdek-Místek): jihovýchodní okraj sójového pole u JV okraje Místeckého lesa, 1,7 km SZ od kostela v Hodoňovicích, 49°38'42,9"N, 18°20'07,6"E, 340 m n. m., 2 fertilní rostliny, společně s *Aphanes arvensis* (21. 10. 2017 foto Z. Lukeš).

Bračku rolní jsem ověřil v roce 2017 v okolí Palkovic na polích směrem ke Kunčičkám u Bašky. Ačkoliv je tento druh nezaměnitelný, byl mnou v minulosti přehlížen, lze proto předpokládat jeho mnohem větší rozšíření v zájmové oblasti.

Silene noctiflora

ČS 2012: C4a, ČS MS 2005: C3

Výskyt silenky noční je vázán na polní společenstva termofytika a okrajově i mezofytika (cf. Danihelka et al. 2017). V daných oblastech osídluje především nezapojená společenstva vápnatých půd, dále se vyskytuje na antropogenních místech, jako jsou rumiště či úhory.

- 84a. Beskydské podhůří, 6375d, Palkovice (distr. Frýdek-Místek): okraj pole mezi Metylovicemi a Palkovicemi, mezi skruží poblíž stožárů elektrorozvodné sítě a chodníkem, 120 m S od objektu Lyžařského areálu Palkovice, 49°37'39,2"N, 18°19'01,9"E, 334 m n. m., asi 40 fertilních rostlin (2. 7. 2017 not. R. Poledník & Z. Lukeš, foto Z. Lukeš).
- 84a. Beskydské podhůří, 6376c, Kunčičky u Bašky (distr. Frýdek-Místek): západní okraj obilného pole nacházejícího se V od asfaltové cesty z Hodoňovic do Palkovic, 30 m S od trafostanice u asfaltové cesty, 49°38'29,4"N, 18°20'31,0"E, 345 m n. m., 5 fertilních rostlin (21. 10. 2017 foto Z. Lukeš).

Ve studované oblasti jsem v roce 2017 našel dvě lokality, přičemž v oblasti Kunčiček u Bašky a Hodoňovic jich lze očekávat více, jelikož řada vhodných lokalit byla v době průzkumu zorána nebo posečena.

Valerianella dentata* subsp. *dentata

ČS 2012: C4, ČS MS 2005: C4

Kozlíček zubatý pravý je vzácnější plevel nezapojené polní vegetace a úhorů, který roste hlavně na okrajích polí a je uváděn například od Fryčovic, Sviadnova či Staříče (cf. Danihelka et al. 2017).

84a. Beskydské podhůří, 6375d, Palkovice (distr. Frýdek-Místek): okraj pole mezi Metylovicemi a Palkovicemi, mezi skruží a chodníkem, 120 m S od objektu Lyžařského areálu Palkovice, 334 m n. m., 49°37'39,2"N, 18°19'01,9"E, desítky rostlin (1. 7. 2017 foto Z. Lukeš).

Během mapování jsem tento druh našel na jediné lokalitě u Palkovic (spolu se *Silene noctiflora*). Další výskyty, hlavně kolem Kunčiček u Bašky a Hodoňovic, jsou však pravděpodobné, jelikož se v této oblasti spolu vyskytují stejné druhy rostlin jako na lokalitě u Palkovic. Kozlíček byl v době průzkumu již po odkvětu a většina lokalit byla posečena či zorána.

Závěr

V tomto příspěvku jsou shrnuty nálezy vzácnějších polních plevelů z oblasti Metylovic, Palkovic, Kunčiček u Bašky, Hodoňovic a Lhotky u Frýdku-Místku, zaznamenané především za poslední dva roky během mého intenzivnějšího průzkumu plevelů v daném území. Potěšitelným nálezem byl objev bohaté populace úporku hrálovitého na lokalitě u Místeckého lesa, přičemž je možný jeho další výskyt i na jiných vhodných lokalitách. V zájmové oblasti lze podle dosavadních nálezů očekávat objevy dalších, především časněji kvetoucích druhů plevelů. Řada lokalit byla zkoumána až na podzim 2017, kdy se již některé druhy plevelů nenacházely ve fenologickém optimu a řada lokalit byla posečena nebo zorána. Zda je tato domněnka správná, ukáží až následující roky, kdy bude průzkum pokračovat.

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat D. Hlisnikovskému a celé redakční radě za podnětné připomínky k tomuto článku.

Použité zdroje

- Cimalová Š. (2006): Historické a recentní rozšíření vzácných druhů polních plevelů severní a střední Moravy a Slezska. – Časopis Slezského zemského muzea, série A, Vědy přírodní 55: 165–192.
- Danihelka J., Chrtek J. Jr. & Kaplan Z. (2012): Checklist of vascular plants of the Czech Republic. – Preslia 84: 647–811.
- Danihelka J., Petřík P. & Wild J. [eds] (2017): Databanka flóry České republiky [online]. – URL: <http://florabase.cz/databanka/> (navštíveno 1. 11. 2017).
- Formánek E. (1887): Květena Moravy a rakouského Slezska. 1. díl. – Edvard Formánek, Brno.
- Formánek E. (1896): Květena Moravy a rakouského Slezska. 2. díl. – Edvard Formánek, Praha.
- Gogela F. (1890–1899): Květena okolí Místeckého. – Časopis Vlasteneckého musejního spolku olomouckého 7: 107–110, 8: 109–112, 9: 93–96, 10: 150–154, 12: 154–157, 15: 132–134, 16: 27–29, 103–108.

- Grulich V. (2012): Red List of vascular plants of the Czech Republic: 3rd edition. – *Preslia* 84: 631–645.
- Hlisnikovský D. (2010): *Kickxia elatine* (L.) Dumort. – In: Plášek V. & Cimalová Š. [eds], *Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska IV.*, *Acta Musei Silesiae, Scientiae Naturales* 59: 276–277.
- Hlisnikovský D. (2014): *Kickxia elatine* (L.) Dumort. – In: Plášek V. & Cimalová Š. [eds], *Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska VII.*, *Acta Musei Silesiae, Scientiae Naturales* 63: 74.
- Kilián Z. & Krkavec F. (1962): Příspěvek k poznání květeny Frýdecka. – *Přírodovědný časopis slezský* 23: 325–240.
- Sedláčková M. & Plášek V. [eds] (2005): Červený seznam cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje (2005). – *Časopis Slezského zemského muzea, série A, Vědy přírodní* 54: 97–120.
- Skalický V. (1988): Regionálně fytogeografické členění. – In: Hejný S. & Slavík B. [eds], *Květena České socialistické republiky* 1: 103–121, *Academia*, Praha.
- Skalický V., Hájková A., Neuschlová Š., Sedláčková M. & Švendová K. [red.] (1978): Materiály ke květeně Moravskoslezských Beskyd, Podbeskydské pahorkatiny a okrajové části Ostravské pánve. Výsledky floristického kursu Československé botanické společnosti při ČSAV ve Frýdku-Místku 4.–13. července 1975. – *Práce a studie Okresního vlastivědného muzea ve Frýdku-Místku* 3: 1–246.
- Slavík B. (1971): Metodika síťového mapování ve vztahu k připravovanému fytogeografickému atlasu ČSR. – *Zprávy Československé botanické společnosti* 6: 55–62.
- Spusta M. (1999): 700 let obce Metylovice 1299–1999. – *Obecní rada v Metylovicích, Metylovice*.
- Thiers B. (s. a., průběžně aktualizováno): *Index Herbariorum: A global directory of public herbaria and associated staff*. New York Botanical Garden's Virtual Herbarium [online]. – URL: <http://sweetgum.nybg.org/ih/> (navštíveno 1. 11. 2017).
- Weeber G. (1901): *Flora von Friedek und Umgebung, Teil 1.* – *Jahresbericht des öffentlichen Communal-Obergymnasiums in Friedek* 6: 1–53.
- Weeber G. (1903): *Flora von Friedek und Umgebung, Teil 2.* – *Jahresbericht des öffentlichen Communal-Obergymnasiums in Friedek* 8: 1–26.
- Weeber G. (1936): *Flora von Friedek und Umgebung, Teil 3.* – *Verhandlungen des naturforschenden Vereines in Brünn* 63: 51–71.